

Prof. dr. ANA KRAJNC

»Sociologija in družbeni čas – starajoča se družba«

»SOCIOLOGIJA IN DRUŽBENI ČAS, DOLGOŽIVOST IN DRUŽBA«

15. marec 2018

Slovenska akademija znanosti in umetnosti

Razvoj se ne ozira na državne meje. Spremembe se najprej porajajo pri ljudeh, politika in včasih tudi znanost zaostajata za prakso. Starajoča se družba je pridobitev, privilegij razvoja in ne spodrseljaj ali groza, ki nas čaka v prihodnosti. Samo spremeniti moramo podobo starosti.

Za razpravo bi rada prispevala nekaj odprtih dilem, vi jih tudi poznate, potrebno bi jih bilo empirično raziskati, odkriti nova razmerja in ljudem pokazati pot naprej. Ponavljanje starih pravil v družbi je ljudem vedno bolj škodljivo.

- K sodelovanju v sekciji me žene upanje, da bomo skupaj odkrili **nove paradigme sodobne družbe**. Mediji, politika in javnost so **preveč usmerjeni v razpadajočo družbo**, premalo se zavedamo nastajajočih kvalitete in možnosti nove družbe. V družbi je polna negativizma, drugi nam ponujajo recept, da »moramo pozitivno misliti« in bo vse dobro. Kakšen absurd! S tem nastaja delitev tudi avtorjev na pesimiste in optimiste glede prihodnosti. Vse, kar razpada, je neprijetno, nastajajoče nosi »crescendo« nove, višje možnosti in upanje za prihodnost. Pesimisti so še vedno zagledani v preteklost, težko sprejemajo spremembe in jih je strah prihodnosti.
- Med ljudmi **narašča** nevaren strah, **strah pred neznanim**, kar že povzroča katastrofalne posledice. Ljudje nimamo pripravljenih vzorcev, kako bi se vedenjsko odzvali na spremembe, niti nismo oboroženi z novimi, družbenemu razvoju primernimi, stališči in vrednotami. Primer: verjamemo samo v delo ali bolje rečeno službo (glavno vrednoto industrijske družbe), težko si pa predstavljamo, da bodo imeli ljudje v prihodnje največ dela z učenjem. Ustvarjanje je bolj odvisno od umetnosti in zabave, kot od dela ali drila. Ali gledamo na robote kot na naše prijatelje ali sovražnike? Ljudi še vedno slepimo z obljubami o ustvarjenih novih službah. (Drugi tir naj bi koprskemu pristanišču prinesel 6000 delovnih mest, a potem bo to zelo zaostalo pristanišče, saj svetovna pristanišča že več desetletij upravljajo elektronski programi in peščica inženirjev).

- Porajajo se trditve, da nam **nova IKT uničuje medosebne odnose in razvoj ljudi**. Če opazujete vedenje v okolju, boste odkrili, da **še nikoli nismo toliko** med seboj **komunicirali** in družbeno sodelovali, kot to počenemo danes. Pri tem jočemo za starimi vzorci druženja in ne vidimo novih, sodobnih, bogatejših oblik komuniciranja. Ker premalo raziskujemo in opazujemo novo stvarnost, se zanašamo na pretekla stališča in kalupe, tam se počutimo varnejše.
- **Vitalnost nove družbe, njen osnovni doprinos so: kultura, znanost, izobraževanje in zdravstvo**. Vlada nima denarja za ta področja, še vedno jih jemlje kot nepotreben izdatek. Država nima denarja za kulturo, ne vidi, da se že v vsaki vasi med ljudmi spontano porajajo kulturne dejavnosti. Ljudje so v krizi, potrebujejo kulturo za osebni razvoj, doživetja za samozavest na poti naprej. Velike spremembe v primerjavi z nekdanjo mrtvo kulturo na podeželju! Zakaj ne načrtujemo socialnega in ekonomskega razvoja na osnovi raziskav nove prakse in empirično odkrijemo nove družbene paradigme? **Današnje delo zahteva dušo**. Vsak potrebuje osebni razvoj, kultura je hrana za ustvarjalnost.
- **Vseživljenjsko izobraževanje in vseživljenjsko delo sta dva vzporedna procesa**. To seveda ne pomeni vseživljenjskega šolanja in vseživljenjske službe. Nove oblike izobraževanja so individualizirane in razpršene. Prav tako hitro namesto služb naraščajo nove, **fleksibilne oblike dela**. Kariera ni več monolitna, deli se na več vrst dela in je pod vplivom osebnega in družinskega življenja. Zato nove oblike dela: s. p., avtorsko delo, projektno delo, družinska podjetja zaslužijo posebno pozornost in ne, da jih poskušajo iztrebiti, saj so **kaznovana z zakoni in obremenjena s prekomernimi dajatvami**. Mnoge družbene anomalije izhajajo iz privilegirane »službe«, izumrlega načina dela. Nove oblike dela bi odprle vrata mladim za takojšen vstop na trg dela, brezposelnim (brez službe) bi omogočile, da delajo naprej na druge načine in ohranijo svoje dostojanstvo in existenco, starejšim delavcem nad 50 let, da ostanejo pri svojem delu, starejšim bi pri stalnem nižanju pokojnin preprečevale revščino. Zaradi zagledanosti v staro si ne privoščimo nič boljšega, novega, zato pa se stalno pritožujemo nad razvojnimi pojavi kot »nerešljivimi problemi«. Komu ali čemu v prid?

Struktura informacijske družbe ali družbe znanja zahteva 25 % in več prebivalstva vključenega v raziskovanje. V naši praksi se to že pospešeno dogaja (Hiša eksperimentov, raziskovalne šole, mednarodni projekti dijakov in študentov, nevladne raziskovalne organizacije itd). **Usmerimo naš raziskovalni pogled v družbeno stvarnost**.

Soglašam z imenom sekcije in menim, da je tudi s podnaslovom zadel v srčiko sociološkega raziskovanja.